

Asszony, feketében

Jó idő ígérkezett, olyan idő, amikor a napot nem lehet elég korán kezdeni. A főutca, amelyen végighajtott kerékpárjával Nagy János, mégis néptelen volt még, bár már elmúlt negyed öt. Frissen, pendülően taposta a pedált, jólesett az arcának csapódó szél. Úgy döntött, egyelőre nem megy az istállóba, úgyis csak ötkor kezdődik a „műszak”, addig körülnéz a határban. Az országút magosáról pompás kilátás nyílik jobbra-balra, egyelőre a száguldozó túristáktól se kell tartania, nyugodtan szemlélődhet. Balra, a Malompart oldalán asszonyok szorgoskodtak, hangos beszédjükbe nevetések pukkantak. Ilyen korán és már kevesük van a nevetéshez, méltózt el Nagy János. Tudta, az asszonyok még pirkadatkor keltek, három óra előtt, hogy az agyonszáradt bükkönyt kölni tudják, harmaton.

– Hé, gazduram! – kiáltotta valaki – A nagyságosasszony még csucsukál?

Megismerte a hangjáról Annust. Gondolkozott tegyen úgy, mintha nem hallotta volna az epéskedést, vagy feleljen meg neki? Ha szó nélkül hagyja, megsértődnek, hiszen alighanem Annussal egy követ fúj a társaság, a kérdés tehát kollektív kérdés volt. Annak idején fülébe jutott – noná, hogy a fülébe! – menyire elragadtatta magát Annus, hogy csak a kisujját kellene kinyujtania, és ő menne utána, mint a borjú. Bosszantotta az asszony fenenagy magabiztossága. Vajon miből táplálkozhat? Alighanem túlértékeli valóban vonzó küllemét, olyan, mint egy töltött galamb, az embernek kedve lenne beleharapni. De hát szándék és megvalósulás között ég és föld a különbség, elvárhatja Annus, amíg nyomába szegődik, mint egy borjú. Sohanapján!

Annus hangja most is szurkálódó, kötekedő volt, mintha örökké haragudna rá és rájuk. Ugyan már, miért? Mert nem vette el? Hát istenem, nem vette és kész, ő ezzel lezárta az ügyet. Valójában nem is volt annyira oda érte, csak az emberek fújták fel a dolgot, hogy bosszantsák vele. Hát hol van az előírva, hogy akit szeretünk, kössük is be fejét. A szerelem egyhamar továbbáll! és marad az állandósult gond. Erzi is aranyos volt lány korában, szép és tiszta mindig, és ha jól megnézzük, asszony ő még.

Lassított a tempón, hogy ideje legyen kisütni a megfelelő választ, megfelelő, esetleg sértőt, elvenni Annus kedvét az örökös piszkálódástól.

– A nagyságosasszony földet adott a talpad alá, hogy legyen min megkeresni a kenyered.

Mintha lepiszegették volna az asszonybrigádot, még a kezük is megállt, elbizonytalankodva néztek egymásra. Annus látszott a legtétovábbnak, nem lehetetlen, hogy önértetének hízelgőbb válasza volt elkészülve, olyanra, amiből a „nagyságosasszonyra” is háramlik némi feddés.

Dühük megolvadt salakja tüzes lávaömlésként gömbörgött-zúdult alá a dombrol.

– Nézd már, hogy kinyílt a csipája! – szárnyalt fel a lármából Annus ríkácsoló hangja – Mintha nem ismernénk?! Nézd csak a kódisbasztát, nézd csak! Ismertem apádat, tudom jó gazda volt, ünnepi lajbiján egymást nyomta a folt. – kántálta elvörösödött, felfújt képpel. – Még hogy ő adott alánk földet!

Regényrészlet

Nesze, itt a földed! – Felkapott egy göröngyöt és nagy lendülettel vágta Nagy János felé. – Meg itt van, ni! – Annus felkapta fenekéről a szoknyát, és vodul visongva kiabálta el lánykorának néhai szégyenét. – Jártál rá, te, senkiházi, jártál, térdénállva kunyeráltál a földemért. Fúj, ennyi vagy előttem! – Annus kiköpött.

– Harapd el a nyelved! – szólt oda Nagy János morcan – Olyan a szád mint egy klozet, igen, mint egy klozet. Mozdítsd már meg a kisujjad, elindulok-e utánad, mint egy borjú... Nagy a pofád, Annus!

– Neked nagy, te csóroból lett kulák! Nem tudom, mire mennétek a földetekkel, ha nem dolgoznánk meg! Ti hoztátok ránk a téeszt is, mert már nem kaptatok rá kepest, meg harmadoskapást! Bagóért dolgozzuk meg. Oszt a nagyságos gazdasszonyok otthon süttetik a hasukat a nappal. Most is mi gürizünk, mi gürizünk nektek, te senkiházi, te! Hordd el innen magad, mert megkeserülöd!

– Ha rád szólnék, hogy ülj le, hát lefeküdnél. – sértette vérig Nagy János Annust.

– Üssön meg a guta, azzal a girhes feleségeddel együtt – vijjigott Annus, hangjában méltatlankodás és keserűség rezgett. A nőt sértette meg benne Nagy János. Az idő annyira kilúgozta belőle az érzelmeket, hogy már ilyesmire is képes. – Dolgozzunk asszonyok, hogy legyen mit falni ezeknek a piszkos kulákoknak! – fordult társaihoz.

Nagy János megegyeszer megjáratta tekintetét a brigádon, és beletaposott a pedálba. Már jöcskán elhajtott, de még mindig hallotta az asszonyok méltatlankodó morajlását, melyből felcsapott Annus rikácsolása. Tűnődött. Ezt talán mégse kellett volna, mással is elúthette volna a dolgot, enyhébben, viccelődve, nem adva okot Annusnak meg a többieknek sérelmeik felpanaszlásához.. Lelki szemei előtt asszonyok jelentek meg a munka kíméletlen hétköznapjaiban, amint kapálnak, kazlat raknak, kévüket dobálnak rakott szekerekre, zsákolnak, izzadva és fujtatva, tehenet fejnek, trágyát szórnak kétségbeesetten nagy tábla földre, s közben, valami különös lelki adottság révén, még élcekre is futja kedvükből, viháncolnak és nevetgélnek. És ezek az asszonyok szinte kivétel nélkül mind az ő elhagyott, megtagadott fajtájához tartoznak, volt kepek asszonyai.

Nagy János féllábbal még odaát volt, a szegények pártján állt, hát rendelkezett azzal a képességgel, hogy indulatuk okát megértse, ugyanakkor emide is húzott, kerek húsz esztendő tizedét tudott le, s az évek nem tűnhettek el fölötte nyomtalanul. Az is eszébe ötlött Nagy Jánosnak, hogy ez a nap is jól kezdődik", és kimondhatatlan szamorúság fogta el a lelkét. Hirtelen sötétben tapogatózó vándornak érezte magát, aki olyan területre ért, ahol még sosem járt, és nem tudhatja, hogy a következő pillanatban nem szegi-e nyakát valami szakadékban. Amikor egybeszántották a sorsokat elválasztó barázdákat, némelyek azt hitték, hogy máról holnapra egymás nyakába borulnak az emberek, minden egyszerű és világos lesz, a dolgok nem rejteznek a mélybe, egyetlen ősi ellen-sége marad az embernek, a kiismerhetetlen természet.

Embermagasságú kukoricaerdőbe vékonyult bele a dülőút. Szépen csőzik, állapította meg Nagy János, és az öröm, könnyű buborékként, felszállt súlyos gondjai alól. Megállt. Lefektette kerékpárját a földre, és belépett a kukorica közé. Tapogatta a csöveket, majd egyet-kettőt megnyitott, körmével megnyomta a szemeket. Sűrű, fehér nedv buggyant ujjára. Lenyalta. Jó édes. Jó lesz az idén

a k. korica, gondolta. Csak jönne egy kis eső, most kellene rá, hogy fel tudja hízalni. Visszaegyengette a selymeszöld háncsot a sárgán virító magokra, és folytatta útját.

Fordult a dűlűt. Nagy János gyorsan hajtott, esze ágába se jutott, hogy forgalmi akadályba ütközhet. Ki járna ilyen korán és ilyen távol a falutól a határban. Pillanatig úgy tűnt, az összeütközés elkerülhetetlen, de volt annyi lélekjelenléte, hogy félrekapja a kormányt, a füves útszélre ugrott át a kerékpár, s mire Nagy János eszbekapott, már repült ki a nyeregből, hosszú ívben. – A zsvány istenit magának! – dörrent a hangja, miközben elnyúlva feküdt a földön. Alaposan megütötte a vállcsontját. – Az istenit neki, már csakugyan – próbált enyhíteni a kijelentés súlyán, mert az idős férfi arca elszürkülni látszott a sértestől. – Válogasd meg a szavaidat! – lendült támadásba a korai határnéző.

– Mért nem nézel az orrod elé, mi?

Nagy János feltápáskodott, és határozott léptekkel az öreg felé indult.

– Mit keres itt ilyen korán?

Mi az, felcsaptál kerülőnek? – lett gúnyos az öreg.

Itt ma már mindenki kerülő, – válaszolta – és igyekszik a körmére nézni az olyanoknak, mint maga.

– Mi az, már a gyomot se szabad hazacipelni?

– Magának azt se! – vágta rá kerek-perec.

– Tán te fogod megtiltani?!

Nagy János végigmérte a férfit, és úgy érezte, szét pattan a melle a dűhtől. Most nincs itt senki, nem tud tanút állítani, ellátom a baját a pizsokházának, villant át az agyán. Utálta, szívből megvetette az efőléket. Már vagy két éve feléje se néz a téesznek, kiáll a kapuba, amikor mások munkába mennek, és gúnyolja őket. – Mentek, mentek? Koptok, kaptok? – lóhálja a karját, mintha mondaná: ezt kaptok. A téesz-közgyülés örömmel zárta ki, mert már senki se akart vele dolgozni. Egyebet se csinált, csak zsorvált az emberek fülébe. Törjétek csak magatokat, törjétek, aztán nesze semmi, fogd meg jól! Az emberek néha rendreutasították, menj innen a frászba, Józsi, ha te elhányod kezedtől a munkát, legalább hagyj másokat dolgozni. Ha nem végezzük el a dolgunk, még annyi se lesz, semmit se kapunk. De ő csak fújta a magát. Húzzátok csak az ígát, húzzátok, hogy legyen mit elinni az elnök úrnak...!

– Én fogom megtiltani! – reccsent Nagy János hangja. Mellére vert – igen, én fogom megtiltani. Nem tetszik talán?

Az idős, jó hatvanas férfi, idegesen körülnézett. Nohiszen, nézelődhet, legfeljebb az ég madarait hívhatja segítségül.

Nagy János észrevette, hogy a kétkerekű talicska alól lucerna szálak kandikálnak ki. Hát persze, gondolhattam volna, itt van a lucernásunk, arra járt a zsvány úr, és gyomot rakott rá szemellenzőnek. Úgy tudta Nagy János, két tehene van, abból él, meg bikát szokott hízalni. Úgy hírlik, nem is él rosszul.

– Szóval, maga gyomot visz?! – húzta el a kérdést.

– Láthatod – bizonytalanodott el icipicit, alig észrevehetően az öreg – Nézd meg higyjél a szszemednek!

– Nem hiszek a szememnek, csak a kezemnek. – lépett közelebb a furikhoz.

– Hagyj nekem békét – acsarkodott a mezei zsvány –, törődj a magad dolgával, Nagy János, ne avatkozz az enyémbe, mert megjárhatod!

– Alljon odább attól a taligától! – keményedett meg Nagy János hangja – a kezemmel is látni akarom, mit viszl!

– Mondom neked, Nagy János, eressz utamra, amíg jó kedvemben vagyok! És ha nem lesz jó kedvében, akkor mi lesz? – nevette el magát, aztán hozzágondolta: ha megvágom, felbűfögi az anyatejet..

– Akkor majd meglátod!

A férfi már vörös volt, mint a megkarcolt görögdinnye, arcán rángatóztak a régóízmozok, ami arra vallott, hogy a fogát csikorgatja eszeveszett gyűlöletében. Nagy Jánost, mert erejét és igazát tudta, mulattatta a rajtakapott ember dühe úgyis mondhatnánk, élvezte a helyzetet, bár pontosan nem tudta volna megfogalmazni, miért van annyira a begyében ez a pasas, azért mert lopja a közöst, vagy mert az egész faluval hadilábon áll?

A taligához ugrott, megkapta az oldalát és egyetlen rettenetes hórukka! felborította. A gyom alulra, a lucerna, vádló bűnjelként, felülre került. Vissza, ke-rekeire rántotta a talicskát és vigyorgó képpel mondta:

– No, most aztán hordja el magát, mert nagyon viszket a tenyerem!

A férfi szeme annyira összeszűkült, mintha lehúnyta volna, hogy ne lássa szégyenét, foga hallhatóan recsegett:

– Ezt megkeserülöd, te piszkos kódis! – sziszegte.

Belefogódzott a kocsi rúdjaiba, és csakhamar eltűnt a kukoricaerdőben düh-meghajlította alakja.

Nagy János megtapogatta a válát. Csontja érezhetően fáj. Sebaj, ebsont beforr, gondolta, s visszapattanva kerekpárjára, tovahajtott. Kisvártatva a kerü-lővel akadt össze. Már eljárt az idő, hát csak úgy kutyafuttában kiáltott oda neki, hogy ott van vagy két mázsa lopott lucerna, Csontos Józsi lopta. Jó, majd utána nézek, bólintott a kerülő olyan arccal, mint aki teljesen természetesnek tartja, hogy csakis Csontos József lehet a korai zsvány. Mióta közös zsákba nyúlkálnak az enyveskezők, annyi itt a kerülő, ahány tag, sőt, még azok is me-resztik a szemüket a magányosan határban kószálókra, akik máshonnan élnek, nem a közösből. Valójában manapság ritkább a mezei tolvaj, mint régen. Mert azt nem tartja lopásnak a falu, ha valaki visz egy főzet kukoricát, vagy amikor krumplit ásnak, és az asszonyok beraknak néhány kiló burgonyát a batyuba. Nyomtató lónak nem kötik be a száját. A részelés természetes hagyományát nem is vitatja senki a faluban, az emberek pontosan tudják, mennyit lehet, mi az a mennyiség, mely régen is, most is szemet szúrhat, tehát már lopásnak számít. Aratás idején összegerebjézett gázlást, elpergett kalászatokat szoktak hazahátalni az asszonyok, hogy az apróléknak legyen miben turkálni, kaparászni egész nap, és senkinek se jutna eszébe, hogy letétesse az asszonyokkal az ilyen batyut, a hagyományok ősi rendjét sértének vele. A háború alatt megtették a csendőrök. Aztán megint volt egy időszak, amikor ugyancsak nem volt szabad gázlást hozni a tyúkoknak, akkor a rendőrök vitették be az asszonyokkal az ölnyi gázlást a tanácsház udvarára, ahol aztán – mert olyan kevés étellel nem tudtak mit kezdeni – a tanácsstikár tyúkjai kaparásztak benne. Az asszonyok igen dühösek voltak, hiszen már a magukéről hozták a gázlást, és felkorbácsolt indulattal, szintén maguk között, a „Kopaszt” szidták, aki pedig olyan atyaián mosolygott rájuk a kocsmajótóról csakúgy, mint a kultúrterem faláról...

Nagy János még időben érkezett az istállóba, a gondozók éppen akkor vetkeztek neki, közben a két idős éjjeliőrt szapulták, hogy engedték meghen-

teregni a teheneket a ganéjban. Já, dűnyögte az egyik éjjeliőr, majd mindig fel-le fogok futkosni az ólon, hogy ha valamelyik szarik, odatartsam neki a mar-kom. Aztán kóstonlja is meg, milyen röhögte el magát Kondás Pistu illetlenül. Nagy Jancsi látván a két éjjeliőr veszekedésre fordult kedvét, sietett elébe vág-ni. Szeressük egymást, gyerekek! – kiáltotta jókedvűen. Örülünk, hogy van mi-be belefeküdni, mert ha nem kakálnának, nem is papálnának. De még te se papálnál akkor, ha a tehenek nem kakálnának, mondta Kondás. Szállj le rólam, Pistu, mert kiszaladok veled és ott felejtelek, így Nagy. Kondás pedig tudomá-nyos magyarázkodásba fogott, hogy ha nem trágáznák a földet, akkor nem lenne kenyér, és akkor még Nagy Jancsinak se volna mit papálni... Ennék kalácsot, nevette el magát Nagy Jancsi, majd megragadta a villát, és rikkantott. Lássunk hozzá, emberek, mert a tehenek azt hiszik, megint husvét van! Igaz, Kondás Pistu? Hagy nekem békét, savanyodott el Kondás. Mást nem tudsz mo-lesztálni, csak engem?

Már végefelé jártak a „műszaknak”, amikor Kondás odasettenkedett Nagy Jancsihoz.

- Te, cimboral
- No, mit akarsz?
- Kérnék én tőled valamit.
- Csak pénzt ne, mert az nincs.
- Dehogy pénzt, munkát.
- Munkát? – lesett ki a tehén mögül Nagy János – Kaszálni, igaz?
- Tudod te azt, mit kérded.
- Kellett neked téhen.

Kondás megörült, Nagy hangja beleegyező volt.

– Micsináljak veled – rántott az a vállán beleegyezően.

– Fáintos gyerek vagy, Janikám – lelkenedett Kondás – Ne is menj haza haza reggelizni, azzal is csak az idő menne, majd ad az asszony, még pálinka is megakad a háznál, aztán ebédelni is nálunk fogsz, oszt tőlünk jövünk etetni délután.

– Mit fog gondolni Erzsi? – akart aggódni Nagy János – Még azt találja hinni, hogy elmentem a lányokhoz.

– Rossz pénz nem vész el. – csapott le aggodalmára Kondás – Majd el-küldjük a gyereket, megmondani, hol vagy.

És valahogy úgy jött ki a lépés, hogy mind a ketten megfeledkeztek Erzsi-ről, megitták a pálinkát, bekapták a szalonnás rántottát és indultak ki a határba.

Amikor levágtak egy jó hosszú rendet, Nagy Jancsi megtapogatta a karját.

– Már egészen elszoktam a kaszától, van már vagy három éve, hogy nem volt a kezemben.

– Hiába, ilyenek az urak – nevetett Kondás – Maholnap a múzeumban fog-ják mutogatni a kaszát. Én még csak elbabrálok a téhénnel, amíg bírok, mond-juk tizenöt évet, ha a jóisten engedi, de utána? Azt hiszed, a fiam odaáll majd a téhen farába?

– Tizenöt év múlva neked se lesz tehened. – mondta eltűnődve Nagy János – Akkorára lesz annyi belőle a közönsben, hogy semmi szükség nem lesz rá, a boltba járunk tejért, mint a városiak. De egyelőre nincs tejbolt, úgy hogy fogjuk meg a kaszát, cimboral.

– Csak megindulna a szél – fohászzkodott Kondás –, jól jönne most egy kis szél, ugye cibbora?

Nagy János nem tartotta illendőnek, akár egyetlen szóval is utaljon rá, hogy terhes neki ez a kaszálás. Hát csak ennyit mondott.

– Ha jön, jó, ha nem jön, úgylis megvagyunk. A szélnek nem mi dirigálunk. Meg különben is, jól teszi, hogy nem fúj, kihajtaná azt a csöpp vizet is a földből. Éppen ma reggel néztem a kukoricát. Már pókhálósodik a földje, jól jönne rá egy kis csendes eső.

Egyenes, szép rendeket vágta. Három óra felé elfogyott a lucerna, melyet a vezetőség a tehenes tsz-tagoknak hagyott. Mentek szépen, a fáradság nyugodt tempósságával Tartásukban méltóság volt és elégedettség sugárzott róluk lgen, ahogy mondani szokás, a jól végzett munka tudata...

Ebéd előtt pálinkát ittak, utána bort, és beszélgettek még kicsit, mielőtt elindulnának az ólba.

Nagy Jánosnak megint Erzsí jutott eszébe. Kondás homlokára csapott, róla meg egészen elfeledkeztek.

– Annyi baj legyen! – nevetett Nagy János – Legalább félt egy kicsit. Higye azt, hogy valamelyik vénlánytól ebédeltem, természetbeni juttatásért.

Nagyot nevettek mind a ketten. Kondásné meg is róta őket.

– No, nálatok is akasztottak már jobbakat. A jányokon jár az eszük, oszt maholnap nem tudják megtörölni az orrukat.

– Te, Pistu – jött meg a kedve az évődéshez Jancsinak –, az asszony rossz véleményvel lehet rólad. Úgy látszik, hanyagolod.

– Lehet is őt hanyagolni! – harsánykodott Pistu – Kiköveteli a jussát, ne félj.

Kondásné ráripakodott a lányára, aki most kerülte ki az iskolát.

– Mit hallgatózol itt? Mars ki innen ne hallgasd ezt a fajtalan beszédet!

– Az emberekhez fordult – Ti is szétnézhetnétek, nincs-e gyerek a közeletekben! A két férfi teliszájjal nevetett, hátukat nekivette a lóca támlájának.

– Pedig maholnap már nagypapa leszel. – folytatta az asszony.

Nagy János felkacagott.

– De egyhúron tudnak pendülni ezek az asszonyok. Reggel az én Erzsí meg ugyanezt mondta. És tudod-e Kondásné, hogy én mit válaszoltam neki?

– El bírom képzelni, – húzta el a száját az asszony – Biztos valami dísznőságot. Nagyon rááll nektek a nyelvetek az ilyesmire.

– Megmondjam, mit válaszoltam Erzsínék?

– Ugyis megmondod – rántott vállat az asszony –, nem fér meg benned

– Hát azt mondtam neki, te meg, Erzsí, máris nagyanyó vagy.

– Nagyanyó az eszed tokját – játszotta meg a haragszomrádot Kondásné –, csak három évvel idősebb nálam.

– És már te is nagyanyó vagy – ujjongott Nagy –, máris morogsz, zsörtölödsz, mint egy valódi vénasszony.

Az asszony legyintett, gúnyosan, ráhagyóan, és kifordult a szobából. Mit fogja itt hallgatni ennek a két rosszcsontnak a malacságait.

Borozgatásuk végeztével felcihelődtek, indultak a délutáni „műszakra”. Útközben alig váltottak szót, léleekben már a jószággal foglalkoztak, és talán, kétség alig férhet hozzá, a jószág is velük foglalkozott. Amikor beléptek az istál-

lóba, a tehenek rájuk függesztették beszédes tekintetüket, némelyik örvendező hangot hallatott, szájukból fehér nyál csurrant. A gazdát látták bennük, akik majd behajolnak a vályúba, kitisztítják és takarmányt tesznek eléjük, mint ahogy az mindig is lenni szokott. A behozott tehenekből már mutatóban is alig akadt, időközben kicserélődtek. Kezdetben a kelleténél több állatgondozó is akadt volna, de a vezetőség, Harsányinak, az idegenből hozott agronomusnak a nyomására legszívesebben olyanokat állított a tehenek mellé, akik – a megszólás helyi fogalmai szerint – „csupasz seggel” álltak be a téeszbe, részrehajlás nélkül végezték volna dolgukat. Némely tehén, valami oknál fogva kihízott, olyan kemény volt a fara a jóltápláltságtól, hogy a bolhát agyon lehetett nyomni rajta, míg mások feltűnően girhesek maradtak. Mindenki tudta, honnan fúj a szél. Azonban teltek-múltak az évek, Harsányi igyekezett túladni a behozott teheneken, egyrészt azért, hogy minél jobb, fajtisztább állomány alakulhasson ki, másrészt, hogy az emberek ne lássák, ez az enyém volt, az a sógoré, amaz a komáé, úgy válják közömbössé a jószág, amint azt a nagyüzemi állattartás megkívánja.

A véletlen hozta úgy, hogy éppen egy olyan tehén állt borjadzás előtt, mely a Nagy János által beadott állat leszármazottja volt. A két idős éjjeliőr könyörgött a gondozóknak, valamelyikük maradjon ott, amíg leellik, ők már öregek, hátha nem bírnak majd vele. Nagy János ismerte a tehén anyját is, annak is nehezen lett meg a borja, mert mindig akkorákat ellett, hogy beillett kéthetesnek is. Maradt még benne annyi érzelmi részrehajlás, hogy engedett a rábeszélésnek. Hát jó, maradok, de maguk fizetik az áldomást, mondta az éjjeliőröknek. A két öreg szabadkozott, nekik nem telik ilyesmire, meg egyébként is ilyenkor a gazda szokott fizetni. Ezen aztán eltűnődtek kicsit, vajon van-e egy egyetlen egy megnevezhető személy, aki számításba jöhetne? Esetleg Harsányi, ő az elnök, hátha kötélnék állna és vállalná a gazda szerepét, fizetné az áldomást. Ki tudja, merre csavarog ilyenkor, csak nem rognak utána mászkálni fél-deci pálinkáért. Hát jó, mondta erre Nagy János, leszek én a gazda, ne mondják, hogy smucig a magyar. Józsi bácsi beugrik a kocsmába, hoz egy fél liter szilvívóriumot, ne mondhassa a borjú, hogy száraz torokkal ülték meg keresztelőjét.

A tehén, „aki” Manci névre hallgatott, egyre nyugtalanabb lett, minduntalan fara felé kapta a fejét, szeme kerekre tágult, a fájdalom kék lobogása izzott fel tekintetében. A két férfi, fejőszékre telepedve, témátlan csöndességgel figyelte a jószágot. A dohányzást abbahagyták, szavuk is elapadt, a születés misztériuma kavargott érzelmeikben.

A tehén topogott, fújtatva szaglászta maga alatt az almot, majd jókorát, még egy utolsót csapott szomszédja felé, mintha el akarná űzni a közeléből, és lefeküdt. Nagy János fűkésző tekintettel figyelte, hogyan fekszik le, mennyire óvatosan. Elsőnek két mellsőlábát rogyantotta meg térdben, így maradt hosszú másodpercekig, térdepelve, majd hátsó lábait kezdte görbiteni, lassan, fokozatosan, igen vigyázva arra, nehogy esésszerűen érjen földet a számára oly drága teher. Csakhamar, egyre rövidülő időközökben, rágások futottak végig az állat testén, ilyenkor erőlködni látszott, nagyokat szusszantott. Nyomja már, súgta az éjjeliőr.

Megjelent a borjú két mellső lába. Nagy János felgyűrt ingujjban, kimosakodva, s némi drukkkal látott munkához. Alázat és szónakozó megértés volt

benne a tehén iránt. Megsímogatta, gyengéden megveregette a nyakát, s nyugtatólag szölongatto. Ne félj, Mancikám, segítünk neked, de aztán te is szedd össze az erőd, ne tétlenkedj, nem babra meg a játék...

Erős ujjai minduntalan lecsúsztak a borjú lábáról, végül egy zsádkarabot csavart rá. No, nyomjad, Mancil! Holnap nálad boldogabb tehén nem lesz a világon. Nocsak, most! Hó-rukk!

Mire megjött az éjjeliőr a pálinkával, volt mire áldomást inni. Mancipom-pás bikaborjúnak adott életet, és olyan anyás gyöngédséggel nyalta-falta, hogy a három férfi örvendező nevetéssel rikkantgatott. A borjú meg se száradt, de már feltápáskodott. Percekig szétvetett lábakkal, remegő inakkal, tántorogva állt, amikor az anyja rányalt, megdőlt, pillanatig úgy tűnt, menten visszaro-gy a lucskos alomra, de csakhamar erőre kapott, és mit ad isten! elindult, egye- nest mintha mutatták volna neki az utat, a cici felé.

– Nézd csak te, hát ez meg hol kapta az iránytűjét?! – hahotázott az egyik éjjeliőr.

– Azért csak meg kellene keresztelni, nem? – kérdezte Nagy János – Igaz, csak bika, de azért mégis. Legyen, mondjuk, Matyi. Ugye, milyen Matyi po-fája van?

– Szervusz, Matyi! – csapkodta meg a borjú tomporát – Jó éjszakát ne- ked is, Mancil! – búcsúzott Nagy János. Kezet fogott az éjjeliőrökkel, felkapott kerékpárjára és elhajtott.

– Rendes gyerek ez a Jancsi – melegedett meg az idősebbik éjjeliőr hang- ja. Cimborája rábólintott. A villany felé emelte a zöld boros üveget, és testvé- riesen megosztottak a maradék pálinkán.

Nagy János pedig beletaposott a pedálba, megint jólesett neki az arcának csapódó szél, s az is, ahogy a huppanások táncoltatták megfáradt testét. Az asztallapos legelőn itt is, ott is kerek mélyedések voltak, nem kerülte ki, ha útjába akadt, behajtott, tudta, sekély mindahány, s olyan kedvére való volt most a hirtelen szökkenés, pillanatig, amíg a bicikli nekilendülve a mélyedés pereméről, felpattant a rövidke emelkedőn, úgy érezte, belerepül a csillagporos, tintafekete égbe. A híd előtt leszállt. Az Alsóhidat már évek óta nem használták. A tanács a Felsőhidat hozatta rendbe, erőse, hogy a behemót kombájnok is nyugodtan közlekedhetnek rajta. Az Alsóhidnak már csak a behemót kombájnok is átjárni, a másik oldaláról, jékora darabon, valaki felszedte a pallót. A híd kar- fáját fogva vágott neki a hídnak, évatosan, nehogy a kerékpár leforduljon a mélybe. Végre túl volt a hídon, megállt, hogy felpattanjon a biciklire.

Fejére hatalmas ütés zúdult. Szeme villámlott egyet, egyetlen egyet, s ki is lúnyt, miként a villámok szoktak. Amikor magához tért, szájában a gyomor- nedvekkal kevert páilinka émelyítő keserűségét érezte, és azt, hogy elviselhetet- len hányinger kínozza. Nem tudta, hogyan került a vízbe. Hátán feküdt, háta alatt kavics. Sekély volt a víz. Megmozdította a karját. Őrült, hogy sikerült meg- mozdítania. Benyúlt a vízbe, kavicsnak feszítette a kezét, s nyomott magán arra- felé, ahol a portot sejtette. Amikor kiért a vízből, hasra fordult, négykézláb mászott a kavicsos fővényen. Kiáltani kellene, gondolta. Eszeveszett zúgás köze- ledett feléje, nem tudta, honnan jön a zúgás, csak egyetlen-egyet tudott biz- tosan, hogy feléje tart, s ha eléri, az rettenetes lesz. Meg kell előzni Erzi, Er- zsikém! Bekapta a zúgás, a szájába kapta, rágta, tépte. Fuldokló hörgés sza- kadtt ki belőle, bűzös víz sugar lövellt ki a száján.

(Befejező rész következik)